

SLOVENSKI vestnik

Lefnik XXX.

Celovec, petek, 28. marec 1975

Štev. 13 (1703)

Kar smo si priborili je naša lastnina

Velikonočni prazniki veljajo za simbol trpljenja in še posebej za simbol zmage nad smrtjo. To je znamenje novega življenja, v katero se poraja narava, ko pomlad premaga zimo.

Novo pomlad življenja so pred tridesetimi leti doživeli tudi narodi širom po Evropi, ko se je z zmago nad zločinskim fašizmom končalo dolgoletno klanje druge svetovne vojne. Za svobodo, za mir in za lepše življenje v duhu razumevanja in sožitja med narodi so bile potrebne ogromne žrtve: na bojiščih, v zaporih, v taboriščih smrti in na moriščih se je iztekala življenjska pot desetina milijonov ljudi; poleg tega pa so bile opustošene cele dežele in bila so porušena številna mesta.

Cena miru je bila ogromna. Pa vendar smo bili polni radosti, ko je zasijalo sonce svobode.

Tudi koroški Slovenci, ki smo prav tako doprinesli svoj delež k zmagi, ki smo prav tako odšteli ceno za pravice, ki smo si jih priborili. Zato je pravzaprav zgrešeno, če govorimo in pišemo, da nam naših pravic "ne dajo". Saj nam nihče nima kaj "dati" — člen 7 državne pogodbe je vendar naša last, priborjena z našim doprinosom k zmagi nad fašizmom in s tem tudi k osvoboditvi naše avstrijske domovine! Če avstrijske oblasti ne izpolnjujejo državne pogodbe, je to torej navadno ropanje pravic koroških Slovencev. Jemljejo nam tisto, kar je naše. Pravice, ki so nam zagotovljene v državni pogodbi, pa so naša last, odkupljena s krvjo naših padlih borcev v protifašistični narodnoosvobodilni borbi med drugo svetovno vojno, v kateri smo koroški Slovenci na strani velikih zaveznikov Amerike, Angije, Francije in Sovjetske zveze žrtvovali ogromno življenj.

Zato je člen 7 naša last, kakor so bila posestva last Slovencev, ki so jih nacistični zločinci aprila 1942 pregnali z domače zemlje samo zato, ker so ostali zvesti narodu in materinemu jeziku. Takerat so nam ropali zemljo in posestva, našo lastnino; danes nam ropajo pravice, ki so zajamčene v členu 7, ki je prav tako naša lastnina.

Narod, ki zatira druge narode, tudi sam ne more biti svoboden. V tem stavku je globoka resnica in ta misel se je že dvakrat uresničila v našem stoletju. Nekdaj mogočna avstro-ogrska država in z njo tudi Nemčija sta izgubili vojno, ker sta zatirali druge narode. Začeli sta prvo svetovno vojno, da bi podjarmili, zatirali in izkoriščali še več narodov. Toda zatirani in izkoriščani narodi so se temu uprli — kakor v prvi, tako tudi v drugi svetovni vojni — ter zmagali.

Letos praznujemo tridesetletnico največje zmage človeštva nad največjim uzakojenim zločinom — fašizmom. Trideset let je sicer kratka doba, če pa pomislimo, da je razdobje med prvo in drugo svetovno vojno trajalo kratkih dvajset let, smo na teh zadnjih trideset let miru lahko ponosni. Tudi koroški Slovenci, ki smo k tej dobi miru prav tako prispevali svoj delež.

Slovenski narod in z njim koroški Slovenci smo upravičeno ponosni na svojo neomadeževano in junaško preteklost. V zadnji vojni smo nehalo biti blapci tujci. Naša prerojenost je tisto, kar določenim krogom ne gre v račun, ker vedo, da bo tudi člen 7 prej ali slej moral biti uresničen; ker vedo, da se za svoje pravice znamo boriti — ne le v vojni z orožjem v roki, marveč tudi v dobi miru z

RAZVOJ DOGODKOV V INDOKINI:

Osvobodilne sile izpodkopavajo tla proti ljudskemu režimu

Na dveh indokitajskih prizoriščih — v Kambodži in v Južnem Vietnamu — se dogodki v zadnjem času čedalje bolj razvijajo v smeri, ki spet enkrat zelo jasno potrjuje pravilnost načela, da se režim, ki nima opore v ljudstvu, ne more dolgo držati na oblasti. Lon Nol v Phnom Penhu in Thieu v Saigonu vedno bolj spoznavata, da so jima ure štete, če ne bosta še enkrat uspela dobiti izdatno finančno in neposredno vojaško podporo Amerike. Kajti osvobodilne sile na obeh prizoriščih so v neustavljivem napredovanju in je torej le še vprašanje časa, kdaj bosta osovražena oblastnika prisiljena, da izvajata konsekvence na političnem področju ali pa se sprijaznita z vojaškim porazom.

Glede Kambodže si niti v Washingtonu ne delajo več utvar. Lon Nola so pod pritiskom razvoja bolj ali manj že odpisali in gre Ameriki zdaj le še za to, da bi "varovala" svoj lastni ugled, se pravi, da bi

morda po politični poti dosegla kak sporazum — tudi za ceno samega Lon Nola. Pa tudi v Južnem Vietnamu stvari niso dosti boljše, saj nadzorujejo osvobodilne sile, to priznajo celo saigonski in washingtonski krogi, že skoraj polovico celotne dežele; pri tem pa se ozemlje, kamor iz severnih pokrajin bežijo vladne čete, še naprej zožuje, tako da postaja akcijski prostor Thieuja vedno manjši.

Okoliščine, da je Thieu brez boja prepustil osvobodilnim silam kar cele pokrajine in da so osvobodilne sile med to ofenzivo (ki pa je dosti manj silovita od tiste spomladi leta 1972) dosegle neprimerno večje uspehe, ocenjujejo tudi opazovalci v Saigonu kot "najpomembnejši dogodek" po podpisu pariških sporazumov. Razlag za ta "najpomembnejši dogodek" je več. Vojaški krogi se nagibajo k mnenju, da gre pri umiku za strateške poteze, s katerimi naj bi Thieu povečal učinkovitost svoje armade ter skušal s sredstvi, ki jih ima, braniti "svojo trdnjavo", medtem ko bi sever prepustil nasprotniku. Politična razlaga tega "strateškega umika" pa pravi, da skuša saigonski predsednik z dramatičnimi premiki svojih čet pritisniti na svoje ameriške prijatelje in vsaj še za nekaj časa ohraniti tisto, kar je ostalo od prejšnjega ameriškega angažiranja v Južnem Vietnamu. S psihološkega vidika je ta račun morda do neke mere utemeljen: ameriška javnost, ki je do usode Lon Nolevega režima dokaj brezbržna, je precej bolj občutljiva, kadar gre za Južni Vietnam, kajti na vietnamskem bojišču je padlo 56.000 ameriških vojakov.

Delegacija ZSO in NSKS PRI SZDL SLOVENIJE

V sredo 26. marca 1975 je delegacija obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev obiskala Republiško konferenco Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije.

Delegacija koroških Slovencev, v kateri so bili dr. Franci Zwitter in dipl. ing. Franc Einspieler za Zvezo slovenskih organizacij na Koroškem ter dr. Joško Tischler in dipl. jur. Filip Warasch za Narodni svet koroških Slovencev, sta sprejela predsednik RK SZDL Slovenije Mitja Ribičič in predsednik komisije za manjšinska in izseljenška vprašanja RK SZDL Jože Harfman. V razgovoru je sodeloval tudi generalni konzul SFRJ v Celovcu Bojan Lubej.

V razgovoru so koroški Slovenci seznanili predstavnika RK SZDL Slovenije o sedanjem položaju slovenske narodnostne skupnosti v Avstriji; obravnavali pa so tudi aktualna vprašanja v zvezi z avstrijsko državno pogodbo.

miroljubnimi sredstvi argumentov in dokazov.

Tone Svetina je o svojem znamenitem protivojnem romanu "Ukana" nekoč zapisal: "Hotel sem povedati, da v malem narodu lahko vzplapolajo plameni največjega junaštva in najučinkovitejše predanosti in ljubezni do rodne zemlje. Slovenci sicer ne moremo tekmovali z velikimi narodi z arsenalom vojne ali tehnične moči, lahko pa tekmujejo s svojo častjo, pogumom in s svojo kulturo ter voljo do obstoja. Kajti to naše ustvarjalno botenje je prispevek v duhovno zakladnico človeštva kot celote; prepričan sem, da je človečnost in socialna pravičnost med ljudmi lahko močnejše orožje, kot so rakete

z atomsko glavo, letala in tanki. V prizadevanju za doseg miru v svetu pa se tudi slovenski narod lahko mirno postavi ob druge evropske narode."

Tudi koroški Slovenci s tem, da se borimo za izpolnitev člena 7 ter zavračamo vsakršno preštevanje ali ugotavljanje, ki bi samo privedlo do novih narodnostnih bojev, izpolnjujemo plemenito človečansko vlogo ohranitve miru na tem koščku zemlje. Žrtve, ki so bile potrebne, da je pred tridesetimi leti nad smrtjo spet zmagalo življenje, so preveč dragocene, da bi pridobitve junaškega protifašističnega boja znova ogrozile sile nacionalizma in neonacizma.

KPG

Vesele
velikonočne
praznike
vsem bralcem,
sodelavcem
in prijateljem

SLOVENSKI
VESTNIK

Ponovna zaostritev položaja na Bližnjem vzhodu

Atentat na saudsko-arabskega kralja Fejsala, ki je postal v torek žrtev strelav svojega lastnega nečaka, je samo še bolj dramatično opozoril na položaj na Bližnjem vzhodu, ki doživlja v zadnjem času ponovno resno zaostroitev.

Razpet med notranjimi in zunanjimi navzkrižnimi interesi Bližnji

Vendar pa je vprašanje, ali bo ta psihološki moment prepričljiv dovolj.

V oceno Washingtona je namreč vključena še nadaljnja domneva, da sedanja ofenziva osvobodilnih sil nima globalnih ciljev, kar bi pomenilo, da čete začasne revolucionarne vlade niti nimajo namena zavzeti Saigona. Ravno to oceno v določenem smislu potrjuje tudi nasprotna stran: tako južnovietnamsko osvobodilno gibanje kakor Hanoi namreč poudarjata, da jima gre za dosledno uresničevanje pariških sporazumov, za kar je pogoj koalicijska vlada narodne sprave v Saigonu, ki bo pripravljena skleniti mir, izvajati pariške sporazume in se znova posvetiti obnovi dežele. Tako politično rešitev pa je doslej preprečil ravno Thieu in zato osvobodilna fronta ter Hanoi upravičeno že več kot leto dni opozarjata, da je rešitev v tem smislu nemogoča, dokler bo Amerika podpirala Thieuja.

Sedanji dramatični dogodki na indokitajskem prizorišču kažejo, da Lon Nola v Phnom Penhu in Thieuja v Saigonu lahko reši samo neposredna vojaška intervencija Amerike. Kajti dolarske transfuzije, ki jih je vsa leta dajala Bela hiša, so se izkazale kot nezadostne in je postalo očitno, da se režima, ki nimata opore v ljudstvu, tudi ob izdatni denarni podpori ne moreta več dolgo obdržati na oblasti. Neposredna intervencija ameriških vojakov pa je precej neverjetna, saj danes tudi vplivne politične sile v Ameriki sami nočejo ničesar več slišati o takšni pustolovščini, ki je že enkrat doživela vsestranski polom. Zato si tudi v Washingtonu zastavljajo vprašanje: čemu zapravljati denar za stvar, za katero vsi vedo, da je izgubljena.

vzhod — kakor vse kaže — ponovno vstopa v bolj ali manj dolgotrajno obdobje "ne vojne ne miru", seveda z vsemi nepredvidljivimi posledicami, ki jih to prinaša. Na ta dejstva je zelo jasno opozoril polom, ki ga je konec minulega tedna doživel ameriški zunanji minister Kissinger s svojo "strategijo malih korakov". Ugotoviti je moral, da njegova "moč prepričevanja ni mogla več prepričati niti tistih, ki so vsedlej igrali izključno na ameriške karte — Izraelcev. In priznati je moral, da je tokrat spodletel njegov poskus, da bi podobno kot lani spregovoril nasprotni strani vsaj k delnemu popuščanju v znanih stališčih.

Eno je jasno: v Izraelu je prevladala tista struja, ki bi hotela s postopnim umikom z zasedenih (egiptovskih!) ozemelj diktirati Egiptu mirovne pogoje in mu vezati roke za primer izraelskega napada na druge arabske dežele, hkrati pa zmanjšati možnosti za dokončno osvoboditev Sinaja in drugih ozemelj, ki so še vedno pod izraelsko zasedbo. V tem vidijo vzrok za neuspeh ne samo v Kairu, ampak tudi očitno v Washingtonu, kjer so z najvišje ravni naslovili na Izrael "globoko obžalovanje" zaradi poloma Kissingerjeve misije.

Zdaj se upravičeno zastavlja vprašanje, kako bo šel razvoj naprej? Najbolj nevarno je brez dvoma to, da so zdaj na Bližnjem vzhodu spet vse možnosti "odprte" — vključno možnosti novega oboroženega spopada. Trenutno sicer ne na eni ne na drugi strani ni videti, da bi bila politično-vojaška situacija "zrela" za nov obračun na bojišču; toda kadar nastopi diplomatska praznina, in to celo tako nenadno kot sedaj, se neogibno poveča nevarnost vojne.

Kot edini izhod iz sedanjega nevarno zaostrenega položaja velja obnovitev oziroma nadaljevanje ženevskih pogajanj. Seveda pa je vprašanje, ali je ženevska konferenca že bližnja perspektiva. Kot kaže, se nihče ne navdušuje za sklic konference takorekoč čez noč, kajti vsem je jasno, da bo konferenca lahko uspešna le tedaj, če bo prej dobro pripravljena. Če naj bi zastavili ženevska pogajanja tako, da bi pripeljala do dokončne in globalne rešitve, bi se bilo realno treba pripraviti na maratonska pogajanja, na katerih bi bila v središču pozornosti vprašanja dokončnega izraelskega umika in mirovnih sporazumov, seveda pa tudi palestinsko vprašanje. Ali bo to uspelo?

Vtakem vzdušju

ne more biti svobodne opredelitve

Prejšnji teden na prvi seji novo izvoljene-ga deželnega zbora (o kateri smo poročali že v zadnji številki našega lista) je predsednik Tillian čutil potrebo, da svoj poziv k sodelovanju „vseh pozitivnih sil“ podkrepil s citati iz vladne izjave, ki jo je leta 1949 podal ob svoji izvolitvi deželni glavar Wendenig.

Sicer ne vemo, kaj je predsednika Tilliana napotilo k temu, da se je v spominu povrnil v dobo, ko so na diplomatičnem odru še tekla pogajanja za avstrijsko državno pogodbo in je torej še čakalo na dokončno odločitev tudi vprašanje avstrijskih

oziroma bolj konkretno koroških meja. Prav tako ni znano, ali si je predsednik Tillian takratno oceno samostojnega volilnega nastopa koroških Slovencev („manj kot en odstotek volilnih upravičencev, in to večinoma zavedeni ljudje, je glasovalo za stranko iredentistov“) izposodil z namenom, da bi pomaknil v „pravo luč“ zadržanje koroških Slovencev pri letošnjih deželnozborskih volitvah. Jasno je samo eno: njegov remisenčni sprehod v preteklost je bil v konkretnem primeru skrajno depasiran in znova kaže, kako si večinski narod in še posebej njegovi vodilni predstavniki zamišljajo odnose in sožitje med obema narodoma v deželi.

Ni bistveno, ali je bila omenjena karakteristika podana leta 1949 ali pa spominsko obnovljena leta 1975. Bistveno je, da tako v enem kot v drugem primeru gre za neodgovoren napad na koroške Slovence, gre za zloholno obrekovanje in nizkotno podtikavanje — skratka za očitek nelojalnosti, in to samo zaradi tega, ker so se pri volitvah poslužili pravice, ki je ustavno zagotovljena vsem avstrijskim državljanom. Odkrito govorili o iredentistih, kakor je napravil leta 1949 takratni deželni glavar Wendenig, ali tudi samo s spominskimi namigovanji vzbujati asociacije z današnjim položajem, kakor je edino mogoče razumeti tokratni nastop predsednika deželnega zbora Tilliana, pa pomeni ne le očitnega kršenja omenjene ustavnopravne zaježene enakopravnosti, marveč hkrati tudi eklatanten primer ščuvanja na narodnostno mržnjo.

Glede samostojnega nastopa pri volitvah so mnenja brez dvoma lahko deljena in je izid nedavnih volitev to ponovno tudi dovolj jasno potrdil. Vendar pa to še nikomur ne daje pravice, da bi Slovence, ki se odločijo za svojo listo, proglašal za „zavedene ljudi“ (kakor je tudi obratno skrajno neodgovorno Slovence, ki se odločijo drugače, osporavati njihovo narodno zavednost). Očitek iredentizma že zgolj zaradi odločitve pri volitvah pa je tako kričec izraz nacionalistične nastrojenosti in narodne nestrpnosti, da se je treba vprašati, kako si v takem vzdušju potem zamišljajo svobodno opredelitev pri kakršnekoli preševanju ali ugotavljanju manjšine.

To je peklenška mera

„Krepki Magnago išče povezanost z Avstrijo.“

Tako smo pred nedavnim lahko brali v nekem avstrijskem časopisu.

Cudimo se. Eni manjšini je dovoljeno kukati v sosednjo deželo, v kateri se govori njen jezik, in si tam iskati pomoč.

A drugim manjšinam bi bilo to prepovedano?

Tako se meri po avstrijsko.

Če se spomnimo, kako so vsi naši „tolerantni prijatelji“ vpili „Hochverrat“, ko je bila gradišćanska hrvatska delegacija na Hrvatskem, potem moramo reči: to je peklenška mera!

Hrvati in Slovenci ne smemo imeti dobrih odnosov z njihovimi rojaki na jugu, ki govorijo isti materinski jezik, ker sicer so proti Avstriji.

Toda povsem naravno je, kadar južni Tirolci škilijo čez Brenner.

Škoda, da Karavanke niso na Tirolskem, Brenner pa na Koroškem, kajti tedaj bi bilo vse drugače. Kadar gre za Brenner, tedaj razumejo tudi avstrijski listi položaj manjšin.

Polagoma razumem, zakaj imajo Hrvati in Slovenci v Avstriji težkoče: Ne znajo meriti z avstrijskimi merili.

Zato, Hrvati in Slovenci, začnite misliti po avstrijsko in vsi vas bodo ljubili!

HRVATSKE NOVINE
(Eisenstadt/Zeljezno)

„Manjšine, šibkejši, nemočni v neki državi so veljavno merilo pred svetom, ali je narod, s katerim živijo skupaj, zrel za večjo skupnost narodov z drugimi ali ne.“ To v manjšinski politiki zelo pogosto propagirano, vendar v praksi vse premalo spoštovano načelo je postavil Erich Roither (Föderation Südost v Gradcu) kot geslo na začetek svoje publikacije, ki jo je v samozaložbi izdal pod naslovom „Die plurale Neutralität“.

Na 106 straneh razvija avtor zanimive predstave o „zvezi držav, ki mora priti“. V mislih ima neke vrste federacijo malih držav na jugovzhodu Evrope, ki naj bi se ob spoštovanju suverenosti ter nedotakljivosti meja prostovoljno združile in s svojo „pluralno nevtralnostjo“ predstavljale prostor miru v tem delu sveta. Tako novo pot narekujejo bridki nauki iz zgodovine, pa tudi vse prej kot hrabrile izkušnje pri povojnih poskusih združevanja Evrope, ki so doživeli brodolom, bodisi ker posamezne velike države postavljajo v ospredje svoje nacionalne interese, ali ker pač prevlada blokirska politika sile. V federaciji malih držav na jugovzhodu Evrope bi — vsaj po zamisli avtorja omenjene publikacije — vse to odpadlo, ker bi bila taka zveza zgrajena na sožitju ob polnem spoštovanju narodnosti, veroizpovedi in ideologij posameznih držav.

In ne samo to. Tudi odnosi znotraj držav bi morali temeljiti na načelih priznavanja in spoštovanja popolne enakopravnosti državljanov ne glede na narodno in

versko pripadnost ali ideološko usmeritev. Tozadevno se avtor zelo obširno bavi s faktorji, ki predstavljajo ovire na poti k takšni skupnosti: to so nacionalizem, jezik, veroizpoved in ideologija. Prva dva dejavnika povezuje z manjšinsko problematiko, ki ji v svojih razmišljanjih sploh daje velik poudarek. Z njegovimi ugotovitvami — tako glede splošnih

versko pripadnost ali ideološko usmeritev. Tozadevno se avtor zelo obširno bavi s faktorji, ki predstavljajo ovire na poti k takšni skupnosti: to so nacionalizem, jezik, veroizpoved in ideologija.

načel kakor tudi glede konkretnizacije na avstrijskem primeru — se v veliki meri strinjamo, saj gre za stališča, kakor jih zastopamo tudi koroški Slovenci sami. Zato lahko z avtorjem samo želimo, da vse to ne bi bile le idealne predstave in pobožne želje, marveč bi postalo to vsakdanja stvarnost — v korist prizadetih narodnosti in njihovega obstoja in razvoja, s tem pa v korist skupne domovine, kar bi bil nedvomno važen prispevek k uresničevanju tiste širše družine držav, ki jo avtor „pluralne nevtralnosti“ vidi v „zvezi držav, ki mora priti“.

Ravno neurejenost notranjih medsebojnih odnosov (kjer pa ne gre samo za odnose med narodi in kjer tudi Avstrija gotovo ni edini primer) je seveda velika in ob prevladajoči miselnosti venjetno še za dolgo časa nepremagljiva ovira na poti h kakršnikoli združitvi večjega ali manjšega števila držav. Poskusov v tej smeri je bi-

lo že veliko, uspehov je bolj malo. Morda je vzrok — vsaj v določenih konkretnih primerih — v tem, da so takim prizadevanjem botrovali načrti, ki so zasledovali ozko svetovnonazorno izoblikovane cilje. Kajti pri snovanju takih zvez držav v danih pogojih ne gre samo za premaganje težav, ki izvirajo iz nacionalnih predsodkov (čeprav je spričo tozadevne, z de-

lo že veliko, uspehov je bolj malo. Morda je vzrok — vsaj v določenih konkretnih primerih — v tem, da so takim prizadevanjem botrovali načrti, ki so zasledovali ozko svetovnonazorno izoblikovane cilje.

diščino zgodovine obremenjene miselnosti že to dovolj tehtno, da lahko spravi v nevarnost še tako lepo spravane načrte), ampak imajo vsaj tolikšno težo tudi še ideološki pogledi, pri čemer gotovo ni pozitivna okolnost, da smo se po zasluzi oziroma krivdi povojne „bladne vojne“ pustili zavesti v prakso vse preveč poenostavljena vrednotenja, češ: tukaj je vse dobro, tam je vse slabo. Seveda pa obstoječe težave ne bi smele biti vzrok, da bi kratkoročno kapitulirali in opustili vsako misel na utrjevanje medsebojnega razumevanja in zblizevanja — ne znotraj države in ne med državami. Tudi namen publikacije o pluralni nevtralnosti je razumeti v tem smislu: treba je spoznati zaviralne dejavnike, ker le tako jih bo uspelo polagoma odpravljati in utirati pot do tiste kvalitete medsebojnih odnosov, ki bo omogočila tesnejšo povezavo kljub vsem razlikam glede narodnosti,

jezika, barve kože, veroizpovedi, ideologije, socialnega stanja in raznih drugih vrednot, značilnih za pestrost človeške družbe. Pri tem avtor današnje stvarnosti kot izhodišča za taka v bodočnost usmerjena prizadevanja prav nič ne idealizira, marveč nasprotno dovolj realistično slika tudi senčno stran. Edino, v čemer je morda le preveč optimističen, je to, da vidi v Avstriji tisto središče, okoli katerega naj bi se izoblikovala zveza držav na jugovzhodu Evrope. Če pomislimo na primer na odnos do manjšinskega vprašanja ali na politiko potenciranega antikomunizma, potem si pač težko predstavljamo, da bi ta Avstrija mogla biti tista centripetalna sila — zlasti napram državam in narodom, ki so na lastni koži občutili, da tej nalogi že enkrat v zgodovini ni bila kos prav zaradi tega, ker je nacionalno in ideološko nestrpnost postavljala nad načela enakopravnosti, medsebojnega razumevanja in sožitja. Dokler iz tozadevnih napak v preteklosti ne bo izvajala naukov za sedanjost, tako dolgo tudi v bodočnosti ne bo mogla uspešno uresničevati takega poslanstva.

V kolikor bo tukaj pomagala premakniti razvoj v pozitivno smer, je publikacija „Pluralna nevtralnost“ gotovo zanimiv in pomemben prispevek k spoznavanju zgrešenosti politike, ki je v dobi ene same generacije privedla že do dveh svetovnih vojn. Cim globlje in širše bo prodrlo to spoznanje, tem večje je upanje, da se bomo iz napak tudi kaj naučili.

Rado Janežič

Solidarnost s koroškimi Slovenci

Kakor smo v našem listu že poročali, v Sloveniji zanimanje za usodo zamejskih Slovencev ni le zadeva raznih „uradnih“ dejavnikov na visoki republiški ravni, marveč se s temi vprašanji bavijo v zelo širokem merilu. To prihaja do izraza med drugim tudi v skrbi, ki jo temu problemu posvečajo v posameznih občinah.

Tako so o odnosih med Jugoslavijo in Avstrijo in v tej zvezi še posebej o položaju in težnjah koroških Slovencev razpravljali tudi v občini Slovenska Bistrica. Občani so z ogorčenjem sprejeli prikaz raznih protislovenskih akcij na Koroškem in kritično ocenili odnos oblasti do slovenske narodne skupnosti. Zahtevali so odločne ukrepe za ureditev manjšinskih pravic.

Občinska organizacija SZDL se je odločila, da bo imenovala poseben koordinacijski organ za obravnavanje odnosov med obema državama. Avtomato društvo v Slovenski Bistrici, ki šteje okoli tisoč članov, se je na svojem občnem zboru odločno izreklo proti vsakemu preševanju koroških Slovencev ter je svoje člane pozvalo, naj z omejitvijo nakupov v Avstriji izrazijo svoje nezadovoljstvo nad ravnanjem avstrijskih oblasti. Za podobne izraze solidarnosti s koroškimi Slovenci pa so se zavzeli tudi člani nekaterih krajevnih organizacij ter združenja rezervnih vojaških starešin v občini.

30-letnica osvoboditve

Proslave v Jugoslaviji...

Letošnjo 30-letnico osvoboditve in zmage nad fašizmom bodo po vsej Jugoslaviji praznovali z najrazličnejšimi proslavami in drugimi prireditvami. Po eni strani bodo posvečene spominu na junaški boj jugoslovanskih narodov med zadnjo vojno ter na ogromne žrtve, ki so jih doprinesli za osvoboditev izpod fašističnega jarma; po drugi strani pa bodo veljale tridesetletni poti nove Jugoslavije.

Osrednja proslava bo — kakor navadno ob takih priložnostih — v glavnem mestu Jugoslavije Beogradu, kjer bodo 15. maja priredili tudi veliko vojaško parado. Prav tako pa bodo poleg številnih lokalnih prireditev velike proslave tudi v glavnih mestih vseh republik. Tako bodo proslave v Sloveniji doživele vrhunec 9. in 10. maja v Ljubljani, kjer bodo ob tej priložnosti odkrili spomenik narodnemu heroju Francu Rozmanu Stanetu ter osrednji spomenik revoluciji. Na osrednji proslavi v Ljubljani pričakujejo okoli 100.000 udeležencev, katerim bo govoril predsednik predsedstva SR Slovenije Sergej Kraigher.

Tudi praznovanja občinskih praznikov bodo letos v znamenju tridesetletnice osvoboditve, poleg tega pa bodo v Sloveniji še naslednje pomembnejše prireditve: ob dnevu Osvobodilne fronte slovenskega naroda bo slovesna seja republiške konference SZDL ter podelitev letošnjih zlatih priznanj OF; 4. maja bo praznovanje tridesetletnice osvoboditve slovenskih zapornikov iz Begun na Gorenjskem; 5. ma-

ja bo v Ajdovščini — povezana z množičnim zborovanjem — slavnostna seja izvršnega sveta SR Slovenije in članov prve slovenske vlade ob njeni tridesetletnici; 30-letnico osvoboditve v Posavju bodo 5. ali 15. maja proslavili s pevsko revijo in odkritjem obnovljenega spomenika padlim borcem; 8. maja bo v Ljubljani odprta razstava „Socialni in nacionalni programi pri Slovincih“; 15. maja bo ob 30-letnici zadnje partizanske bitke na Poljanah osrednja koroška proslava; v znamenju 30-letnice osvoboditve bosta letos tudi praznovanje organov varnosti in tradicionalni dan mladosti 25. maja; 7. junija bo na gradu Brestanica (kjer je urejen tudi vseslovenski muzej izgnancev — op. ured.) proslava 30-letnice vrnitve slovenskih izgnancev; 14. junija bo v Celju proslava 40-letnice I. zleta Svobod in kulturno-prosvetnih društev; 4. julija — za dan borca — bo v Strunjanu proslava bivših borcev in vojaških vojnih invalidov; julija meseca bo slovenska mladina počastila obletnico zmage s pohodom po poteh AVNOJ; 29. novembra pa bodo v Beogradu ter v vseh glavnih mestih republik in pokrajin slovesnosti ob 30-letnici proglasitve republike.

... in nacistična nostalgija v Avstriji

Kako v Avstriji golovi krogi „proslavljajo“ obletnico osvoboditve in zmage nad fašizmom, pa naj izmed mnogih „sorodnih“ primerov pokaže naslednji:

V stari žitnici samostana Ardagger pri Amstettenu na Nižjem Avstrijskem je bil urejen prvi javni „vojaški muzej“ v Avstriji, ki povečuje „veličino“, „slavo“ in „nemiljive zaslug“ nekdanje Hitlerjeve Wehrmacht in drugih uniformiranih formacij nacističnega režima. Gre za edinstveno zbirko na avstrijskem ozemlju, kajti na dvorišču in v dveh nadstropjih je skrbno zvršenih in urejenih nebroj najrazličnejših „spominkov“ iz takratne dobe — od vojaških vozil in potrebiščin preko uniform tja do primerkov tiska iz vseh tistih predelov Evrope, ki jih je med drugo svetovno vojno tlačil nacistični škorenj. Da pa bi bil vltis na vse liste, ki prihajajo na ta dvomljiv kraj še bolj dvomljivega spomina obujati povsem dvomljive spomine na nekdanje „slavne dni“, še bolj mogočen in prodoren, so organizatorji poskrbeli tudi za primerno zvočno kuliso: muzejske prostore napolnjujejo prodorni zvoki na magnetofonski trak posnetih nacističnih koračnic in zmage pijanih poročil nekdanjega velikonemškega radia — seveda iz časov, ko je nemški vojak še veljal za nepremagljivega.

Ob tem za današnje avstrijske razmere vsekakor značilnem primeru nacistične nostalgije pa je treba spomniti, da je le pičlih 30 kilometrov od tega „muzeja“ še drug kraj spomina, ki prav tako spominja na dobo nacizma: to je nekdanje koncentracijsko taborišče Mauthausen. O tem kraju trpljenja in mučeniške smrti številnih protifašistov raznih narodnosti muzej v Ardaggerju seveda ne ve ničesar povedati, kakor tudi povsem molči o vseh drugih posledicah, ki so jih imeli podvigi ljudi v uniformah, ki jih je videti v tej čudni zbirki.

Deset let obstoja in dela društva slovenskih lovcev na Koroškem

V nedeljo 6. aprila se bodo koroški slovenski lovci zbrali na jubilejnim občinem zboru svoje organizacije Kluba prijateljev lova. Občini zbor, ki bo v novi prireditveni dvorani „aula slovenica“ v Celovcu, Paulitschgasse 5-7, bo potekal v znamenju desetletnice obstoja in delovanja prve slovenske lovske organizacije na avstrijskem Koroškem.

Ravno pravočasno za jubilejni zbor pa je izšla tudi izredno lepo opremljena in bogato ilustrirana knjiga z naslovom „10 let prve slovenske lovske organizacije na avstrijskem Koroškem“, ki v besedi in sliki posreduje izčrpno poročilo o delovanju KPL ter obuja spomine na lepe lovske doživljaje v minulih desetih letih.

V knjigi, ki jo je založil Klub prijateljev lova v Celovcu, tiskala pa tiskarna Drava v Podljubelju, je na 80 straneh razporejenih lepo številno prispevkov številnih lovske tovarišev, kot so po vrstnem redu Karel Prušnik - Gašper, Janko Koren, Drago Vresnik, Tone Svetina, Marica Pradelto, Mirko Kelih in Tone Haderlap, ki je ljubezen do narave, do divjadi in do lova izpovedal tudi v verzih; poleg tega pa je v knjigi ponatisnjenih še mnogo člankov, ki jih je o lovske doživljajih in o delovanju KPL tekom let objavil Slovenski vestnik.

Obračun je vsekakor bogat in zanimiv. V uvodni besedi predsednika (že od ustanovitve KPL naprej) Karla Prušnika - Gašperja je povedano, da je bil namen Kluba prijateljev lova družiti domače koroške slovenske lovce ter ustvarjati in krepiti zveze z lovci v Sloveniji. To nalogo je društvo uspešno izpolnjevalo, o čemer govore zapiski o številnih obiskih naših lovcev pri raznih lovske družinah v Sloveniji, kjer so bili vedno deležni bratskega sprejema in vsestranske podpore. Sicer pa to prijateljstvo med lovske tovariši tu in onstran meje ni naključno: korenine tega iskrenega lovskega sodelovanja segajo v polpreteklo zgodovino, ko so se tukajšnji in tamkajšnji lovci ramo ob ramo borili kot partizani proti skupnemu sovražniku — Hitlerjevemu fašizmu in skupaj prelivali kri za lepšo prihodnost vseh ljudi. V tisti težki dobi vzpostavljene stiki so ostali živi tudi po vojni, ne nazadnje tudi po zaslugi Kluba prijateljev lova in njegovih članov.

Pestra vsebina knjige, ki jo je izdal Klub prijateljev lova ob svoji desetletnici, osvetljuje vztrajnost in prizadevanost, pa tudi ljubezen in spoštovanje do lovske organizacije.

Kakor že povedano, je rodila lepe uspehe v druženju slovenskih lovcev tu in onstran državne meje. Poleg tega je KPL omogočil številnim slovenskim lovcom na Koroškem redno prejetje slovenske lovske literature ter je pretežno večina članov že vrsto let med rednimi naročniki priznanega strokovnega mesečnika „Lovec“. Predvsem pa je KPL s svojim delom obogatil

člane z zavestjo enakopravnosti, kar je v naših razmerah posebno važno, saj je bil svojčas lov strog privilegij nemške zemljiške in industrijske gospode, slovenski človek pa je bil samo hlapec oziroma pri lovstvu gonjač in nosač. Da prelom s to „tradicijo“ določenim krogom na Koroškem ni ugaljal, izpričuje dejstvo, da je bil tudi Klub prijateljev lova že takoj ob svojem rojstvu izpostavljen hujskaškim napadom (v knjigi ponatisnjen članek, ki ga je ob ustanovitvi KPL objavila celovška Kleine Zeitung, je dovolj zgovoren).

Dejavnost Kluba prijateljev lova — kar šest strani v knjigi zajema kronološki pregled za minulih deset let! — zajema tudi širšo javnost: samo za čas od 17. aprila 1971 do 5. junija 1974 je bilo v slovenski program radia Celovec vključenih 26 oddaj „Po lovčevih stezah“, ki so nastale v sodelovanju s KPL. Skupno so te 20- oziroma 30-minutne oddaje dosegle 570 minut, v katerih so lovci in drugi prijatelji narave zvedeli marsikaj zanimivega in tudi poučnega.

Kajti lov ni samo pobijanje. Pravi lovec je po nagibu čuvar narave; kar naravi vzame, ji tudi vrača. V svojem „Prispevku k etiki lova“ Tone Svetina takole pravi: Lov postaja stvar časti in odgovornosti. Naš veliki zalet je v iskanju višjih načel in preseganju današnjega. Samo če bomo zvesto sledili nenadkriljivi učiteljici naravi, nas bo poplačala s svojim neizmernim bogastvom in največjim zadoščenjem. Lov nam bo vrnil, kar nam civilizacija jemlje. Lov je nenehno poplavanje v preteklost in pot v prihodnost. Lov je začudenje. Radost in bolečina. Strah in resnica. Je iskanje samega sebe tam, kjer se srečujeta smrt in življenje v čarobnem in nikdar odkritem bistvu. Lov je volja do življenja! Je vrnitev človeka k izhodiščem. V izgubljeni raj. V naročje matere zemlje.

Knjiga „10 let prve slovenske lovske organizacije na avstrijskem Koroškem“ stane 100 šilingov ter jo je možno dobiti pri Klubu prijateljev lova ali v knjigarni „Naša knjiga“ v Celovcu. Našim lovcom pa k temu podvigu ob desetletnici njihove organizacije res lahko čestitamo!

vabi na

JUBILEJNI OBČNI ZBOR

ki bo v nedeljo 6. aprila 1975 s pričetkom ob 9.30 uri v prireditveni dvorani „aula slovenica“, Celovec, Paulitschgasse 5-7.

Občini zbor bo posvečen desetletnici ustanovitve in delovanja prve slovenske lovske organizacije na avstrijskem Koroškem.

Lovski tovariši
prisrčno vabljeni!

Teden srečanja v Celovcu

bo letos od 22. do 29. junija

Zdaj že tradicionalna prireditve „Teden srečanja“, ki jo skupaj prireja mesto Celovec in ORF-studio Koroška, bo letos v času od 22. do 29. junija, tematsko pa bo pod naslovom „25 let pred tem“ posvečena današnjim predstavam o letu 2000.

Letošnji „Teden srečanja“ bo po dosedanjem okvirnem načrtu imel štiri težišča:

● Dnevi od 22. do 24. junija bodo posvečeni televiziji; predvajali bodo televizijske filme iz raznih držav, domači in tuji reporterji pa bodo imeli možnost, da pripravijo film ali radijsko oddajo o Koroški.

● Dne 25. junija bo imel vsakdo priložnost, da javno izpove svoje poglede na leto 2000; na sporedu bo razprava o oblikovanju prostega časa; večerna prireditve pa bo v znamenju zabave ob sodelovanju znanih umetnikov.

● Od 26. do 28. junija bodo imeli besedo znanstveniki (napovedana je udeležba številnih znanih strokovnjakov), ki bodo prav tako razvijali svoje poglede na temo „25 let pred letom 2000“.

● Za zaključek bo tudi letos na sporedu folklorni festival, pri katerem bodo sodelovale skupine iz Celovca in iz pobratenih mest.

Organizatorji se hočejo potruditi, da bi s prireditvami letošnjega „Teden srečanja“ prodrli v čim širšo javnost. Zaradi tega tokrat ne bo več učenih diskusij v bolj ali manj zaprtem krogu, marveč bo tudi tehnično poskrbljeno za to, da bodo ljudje celo na prostem (preko monitorjev in zvočnikov) lahko spremljali dogajanje na posameznih prizoriščih.

Esperanto v šolah

V Mariboru se bo danes začela tridnevna usklajevalna konferenca za uvedbo mednarodnega jezika esperanto v šole. Na konferenci bodo sodelovali predstavniki Avstrije, Bolgarije, Italije, Jugoslavije in Madžarske, pričakujejo pa udeležbo tudi nekaterih opazovalcev iz drugih evropskih držav.

To bo že deveta tovrstna konferenca, kakor jih izmenoma prireajo v omenjenih petih deželah. Tokrat bodo na tem srečanju analizirali rezultate triletnih raziskav, ki jih je zbirala znanstvena univerza Eotvos Lorand iz Budimpešte, in sicer na 23 šolah petih držav. V zadnjem času pa je od teh držav odstopila Avstrija, kjer se prosvetno ministrstvo ni strinjalo s programom poučevanja esperanta, kakor so ga prvotno sprejele vse te države.

V Sloveniji so pri uvajanju esperanta v šole zabeležili že lepe uspehe. Trenutno poučujejo esperanto na štirih osnovnih šolah, na dveh v Mariboru, poleg tega pa še v Domžalah in v Sečoveljah. V treh letih je od skupno 118 učencev odpadlo 38, ostali pa so pokazali izredno zanimanje in dobre rezultate.

Sedanja usklajevalna konferenca naj bi še bolj utrdila položaj mednarodnega jezika esperanto in mu pomagala utreti pot v osnovne šole. Pri tem gre predvsem za uvedbo kot rednega predmeta, za njegovo financiranje in za razna druga vprašanja širše družbene pomoči. Zagovorniki tega — v prvi vrsti seveda pristaši raznih esperantskih organizacij — poudarjajo, da ravno esperanto lahko bistveno prispeva k razumevanju in s tem k utrjevanju prijateljstva med narodi. Z graditvijo tega mostu zblíževanja med narodi pa je seveda treba začeti že pri otrocih, v šoli. Temu namenu naj bi služilo tudi srečanje predstavnikov petih sosednjih dežel, ki se bodo od 28. do 30. marca zbrali v Mariboru.

Andričeve nagrade za književnost

Oddelek za jezik in književnost pri srbski akademiji znanosti in umetnosti je predlagal predsedstvu akademije, da bi v bodoče podeljevali posebne nagrade za književnost, imenovane po velikem, pred nedavnim umrlem jugoslovanskem pisatelju Ivi Andriču.

S to nagrado bi trajno obujali spomin na Nobelovega nagrajenca Iva Andriča, ki je bil član srbske akademije znanosti in umetnosti že od leta 1926 dalje, od leta 1948 pa tudi član njenega predsedstva.

Propaganda nas je udarila kot bumerang. Wehrwolf bo samo za tiste, če bo, ki nosijo odgovornost za to vojno.”

„Pustiva te reči, Helmut. Naj bo, kar bo. Stopiva do samozanega poveljnika domobranstva, našega prezidenta in generala, ki je od svojega bednega vodstva dobil nezaupnico, kot dobi nepridiprav klofuto. Poglejva, če se staremu niso možgani skisali. Kdove kaj je ostalo od njegovih proglašev.”

„Ne, gospod general. Sem ga pokličite. Sicer bodo dobili vtis, da se jih bojimo!”

Sivolasega prezidenta sta pripeljala dva mrka vojaka v črnih uniformah. General ga je prisrčno sprejel. Wolf se je čutil, od kod temu pred nekaj minutami tako razjarjenemu človeku toliko zvitosti in sposobnosti pretvarjanja. Kot bi bil resnično ogorčen, je z vojaško prostakimi izrazi opsoval vse, ki so za zahvalo zabodli prezidenta nož v hrbet.

Sivobrati, samozvani komandant slovenske domobranske vojske je nasel. Oči so se mu ovlažile, mežikal je in hvaležno gledal oba, kot bi se zahvaljeval za uvidevnost in pomoč.

„Zelo sem užaljen, ker me gospodje nenadoma ne poznajo več... Ker me za sedanost in za bodočnost odklanjajo v vojnem in političnem pogledu... Zdaj mi očitajo, da sem vaš agent in kolaboracionist. Oni, bedna klerikalna svojati! Še sedaj rovarijo samo iz svojih zaklonišč in varujejo svojo nekompromitiranost. Gospod general, vse, kar se naklepa proti meni, je delo fanjev. Nikoli mi ni bilo do teh črnih sukenj, sedaj pa jih imam do grla.”

Poslušala sta, da se je mož izkašljaj. Ko pa mu je general ponudil pijačo, mu je major Wolf očital:

„Opozarjal sem vas na te ljudi, gospod prezident. Stregli so vam po življenju. Vam in vsem resnično nam na-

ZONE SVETINA

272

UKANA

TRETJA KNJIGA

„Pa še ena nesramnost Helmut, brez primere! Mi, Nemci, naj bi se do prihoda Angležev z vso energijo borili proti partizanom, da preprečimo komunistično poplavo!”

Najbolj mi je šel na živce tisti suhi, blede človek, ki je govoril s predrznim, nekoliko skrhanim glasom, in tisti dr. Šmajd, ki je za mojim hrbtom po Gorenjski pripravljaj med domobranci izdajo. Ta dva bi najraje takoj postavil k zidu in ju počil!”

„Ne samo teh dveh, gospod general, vse bi bilo treba pobiti! Da bi se mi, frontni vojaki, pogovarjali s klerikalnimi voluharji! Predlagal sem vam, pa ste odlašali... Vse te ljudi mi je bil označil že poročnik Valjehun, morali bi bili izgniti drug za drugim. Pobili bi jih mi v imenu Ozne. Ali pa bi jih dali pobiti njim, kot sem dal jaz ubiti voditelje belogardizma gorenjskemu Vosu!”

„Helmut, spet vam moram priznati, da ste imeli prav! Dajte nalog vašim ljudem, pa naj jih pobijejo naskrivaj!”

„Gospod general, prepozni smo, skrili so se po luknjah!”

„Pravzaprav sem jih ukanil! Nisem odbil njihovih zahtev, rekel sem jim, naj poročajo, da se bom pogovoril z Rainerjem, ki je edini pristojen za to. Jih bodo že dobili po nosu! Umazanci, spajdašili bi se s samim hudičem, samo da bi prišli na oblast. Tako, zdaj veste vse!”

General se je sesedel na stol. Obrisal si je potno čelo in rekel:

„Sit sem vsega! Kaj naj človek počne zdaj, ko tuje armade zasedajo Nemčijo?”

„Obdržite mirno kri! Samo mirno kri, gospod general. Začel se je kaos. To je že agonija konca. Prišel je čas, ko bo vsakdo moral v kratkem poskrbeti zase. Mi ne bomo mogli pridobiti množic za svoje načrte! Množica je žival, poslušna le nagonom. Ne misli s pametjo, je večkrat poudarjal fuder, ko nas je učil, kako jo je treba obvladovati. Ljudi smo navadili na vse. Nismo jih pa pripravili na vojno na domačih tleh!”

„Helmut, kako globoko smo padli... Vsak dan dobivam poročila, ki me jih je strah. Rušijo se stebri največjega ljudskega gibanja vseh časov. Zdaj sam ne verjamem več, da smo sposobni voditi gverilsko vojno, čeprav imam tu še vsa potrebna navodila. Ljudje nam ne bodo sledili. Pri tej vrsti vojne mora imeti narod cilj. Mi pa smo rekli, da ljudstvo ne želi biti obremenjeno z načrti, da je to stvar vodstev.”

„Kaj bo, ko bomo kapitulirali, o tem se govori povsod, dan za dnem... Na ulici, v kasarnah, v pivnicah, ponoči ali podnevi. Ljudje se čedalje bolj bojijo.”

„Saj se tudi jaz, Helmut. Sprašujem se, kje je sedaj odločnost, pogledati v oči smrti. Kje? Če je moč pravica zmagovalcev, je nemoč privilegij premaganih. Kaj se nam potem obeta?”

„Nič dobrega. Cvet naše mladine leži pokopan na frontah. Ali naj tem milijonom dodamo nove? Svoj čas nam je fuder dejal, da s pametno in nenehno propagando lahko naredimo narodu iz pekla nebesa ali iz nebesa pekla, da ga lahko prepričamo, da je najbednejše življenje ono v raj. Kdo bo sedaj ljudi o tem prepričal? Nihče več.”

(Nadaljevanje in konec)

Vedno pogostejše pa se dogaja tudi v evropskem prostoru, da so narodne skupnosti, ki živijo zunaj matične države, „krive“, da transnacionalno sodelovanje obmejnih regij ne poteka brez zapletov in konfliktov. Pri tem je najbolj prizadeto prebivalstvo, ki živi v obmejnih regijah. Heraud pravi v publikaciji „Federalisme et groupes ethniques“ ter „Federalisme et Communautes ethniques“ med drugim: „Etnične skupine naj bi ustrezale regijam znotraj evropskih članic, pri čemer bi imele v danem primeru možnost, da bi same odločale, h kateri evropski državi bi pripadale.“ In nadalje meni: „Etnične skupine bi morale torej vgraditi s pomočjo ustreznega političnega nivoja kot monoetnične evropske države ali pa kot monoetnične regije teh držav v demokratičen proces. Te skupine bi morale biti deležne popolne kulturne avtonomije, vključno s šolsko avtonomijo tako, da bi našle svojo kulturno samouresničitev. Etnične skupine pa, ki na svojem življenjskem prostoru niso večine, temveč manjšine, morajo biti deležne kulturne avtonomije v obliki personalne avtonomije.“

To se pravi, da morajo biti narodnostne skupnosti, ki živijo kot nacionalne manjšine izven matične države, vključene v proces evropskega gospodarskega sodelovanja. V tem procesu naj ne sodelujejo kot objekt, ampak kot gospodarski subjekt.

4. PRIZADEVANJA ZA NAČRTOVNO IZVAJANJE EVROPSKE REGIONALNE POLITIKE

Strokovnjaki EGS menijo, da je razdelitev na regije kompromis med relativnimi teoretičnimi zahtevami o geografski delitvi globalnega ekonomskega razvoja na eni strani in praktičnimi zahtevami na drugi strani, ki jih terjajo politično-administrativna struktura v državi določene notranje pristojnosti. Menijo torej, da se kombinirajo geografski, ekonomski in socialni kriteriji. Univ. prof. dr. Klecatsky (nekdanji avstrijski pravosodni minister) je na že omenjenem mednarodnem simpoziju v Innsbrucku povedal naslednje: „Prostorsko načrtovanje in prostorsko urejanje sta nacionalni in zaradi tega tudi vse podpre vredni komponenti moderne družbene politike. Če nečemo, da bi se potopili v morju političnega iracionalizma, ju moramo podpreti. Stalno in povsod se moramo ozirati na interese ljudi, ki živijo v nekem prostoru.“

Od 29. junija do 1. julija 1972 je bil v Strassburgu „Evropski simpozij obmejnih regij“. Na njem so sprejeli resolucijo, v kateri so med drugim zajeta tudi naslednja načela:

Takrat, ko je prišla, sem bil v planinah s skavti. Ob vrnitvi sem opazil sveže prepleskane okenske okvire, pri vhodnih vratih pa je bila, poleg zvonca, pribita ploščica z imenom novih stanovalcev. „To so zelo bogati ljudje,“ mi je rekla babica, „prišli so iz zgornje Italije. Inženir z ženo in mlado deklico, pravi dragulj je ta deklica.“

Prihodnji dan sem jo opazil, kako gleda skozi okno nad nami, toda delala se je, kot da me sploh ne vidi, dokler je nisem pozdravil. „Stojiš tukaj,“ sem ji rekel, „toda od tod se ne vidi prav ničesar. Zgoraj imaš tako lepo teraso...“ „Od kod veš to?“ me vpraša. „Dobro poznam ta del hiše. Tu sta stanovala dva brata, moja prijatelja. Na terasi smo postavili indijanski tabor in prižgali ognje — kot pravi Indijanci.“

In tako so se začeli najini pogovori skozi okno, ki so trajali mesece. „Si bral Gargantua?“ — „Si videla Maxa Linderja?“ Tedaj pa jo je navadno poklicala mati ali služkinja. Vedno jo je nekdo klical. Ostal sem pri oknu, naslonjen na okensko polico z nogama na pručki, da bi bil videti večji. Izginila je. Košček neba je bilo videti med električnimi vodi, lastovke so priletavale in odletavale — rad sem to opazoval. Samo njihovo cvrkutanje je motilo tišino naše ulice.

V tej tišini, med najinim prijateljstvom, sva rasla oba, ona in jaz. „Aramis je Neronov oče.“ — „Veš morda, kdo je Georgette?“

Nekega junijskega večera, v času priprav za prestop z osnovne šole na gimnazijo, ki je morala ne bom nikoli obiskoval, se je pojavila, kot običajno, pri oknu. Mračilo se je že in najini senci sta se odražali na zidu onstran ceste. „Sa-

6. Koroški kulturni dnevi v Celovcu

● Da se v šolah uvede pouk o gospodarskih in socialnih danostih, ki so tako kot danosti okolja najbolj primerne za razumevanje nujnosti sodelovanja preko meje.

● Da se je regionalnim oblastem v tistih obmejnih regijah, v katerih se postavljajo jezikovni problemi, prizna pristojnost za oblikovanje programa pouka v materinščini ter za izbiro ustreznih učnih oseb.

● Da se evropske šole vsaj kot dvojezične ustanove številčno povečajo in se prizadeva za popolno vzajemno priznanje vseh diplom, podeljenih v naših deželah, ter za evropsko zrelostno spričevalo s pravico dostopa do vseh univerz.

● Da se izkoristijo vse meje presegajoče možnosti množičnih komu-

pomeni, da mora država razvijati take oblike in elemente regionalnega planiranja, ki zagotavljajo tudi narodnostnim manjšinam enakopravnost v vseh oblikah zasebnega in javnega življenja ter pravico sodelovanja in soodločanja v vseh oblikah gospodarskega, socialnega in regionalnega planiranja. Vendar pa tega ni mogoče realizirati ob pojmovanju nekaterih avstrijskih politikov, ki skušajo celo negirati obstoj manjšine, kar vodi h konfliktu.

ZDRUŽEVANJE OBČIN

Zadnja leta lahko spremljamo v evropskih deželah reforme upravno teritorialne razdelitve. Na Koroških kulturnih dnevih leta 1972 sta univ.

upravne razdelitve volilnim sistemom, kateri so vodili k zmanjševanju deleža Slovencev v občinskih svetih. Tudi pri zadnji reformi so bili v ospredju predvsem strankarski interesi.

Nove upravne razdelitve morajo biti plod skupnih naporov vsega prebivalstva. Biti morajo zasnovane na aktivnem sodelovanju slovenske narodne skupnosti. Predvsem pa morajo zagotoviti nemškemu in slovenskemu prebivalstvu enakopraven gospodarski in kulturni razvoj.

ŠOLSTVO

Mreža in struktura osnovnih šol predstavlja enega od dejavnikov prilagajanja ali oblikovanja moder-

SREČKO WIESER:

Regionalna politika in narodnostne skupnosti

nikacijskih sredstev in posebej še televizije —

— da bi s tem odstranili boleči položaj, v katerem so številne manjšine bile dolgo časa zaradi izolacije od svoje domovine;

— da bi vsakomur dali možnost, da se spozna z jezikom in običaji svojih sosedov.

5. AVSTRIJSKA REGIONALNA POLITIKA IN SLOVENSKA NARODNOSTNA SKUPNOST NA KOROŠKEM

Kakor smo videli, se avstrijski predstavniki na raznih znanstvenih in političnih posvetovanjih zavzemajo za demokratično in pravično izvajanje regionalne politike. Zgoraj omenjena izjava bivšega ministra Klecatskega („Stalno in povsod se moramo ozirati na interese ljudi, ki živijo v nekem prostoru.“) nedvomno

prof. dr. Vladimir Klemenčič in dr. Pavel Apovnik osvetlila problem združevanja občin na dvojezičnem ozemlju Južne Koroške v luči manjšinske politike. Dokazala sta, da Avstrija in Koroška pri združevanju občin na Južnem Koroškem nista v potrebni meri upoštevali slovensko narodno skupnost. Koroški Slovenci načeloma ne moremo biti zoper reforme upravne porazdelitve, ki jih narekujejo vsebolj zapleteni problemi industrijske družbe. Na narodnostno mešanih ozemljih, kot je na primer Južna Koroška, pa pomeni taka reforma tudi narodno-političen problem. Izkušnje so namreč pokazale, da so bile z dosedanjimi reformami na Južnem Koroškem okrnjene pravice koroških Slovencev in da so bile reforme sredstvo germanizacije. Teritorije so spreminjali brez ekonomsko in socialno utemeljenih vzrokov; pri tem so nosilce reform v veliki večini vodile težnje po prilagoditvi

ne organizacije prostora, ki jo narekuje industrijska družba. Vprašanje šolstva in njegovih reform je bilo na Koroškem od uvedbe obveznega šolanja naprej eden od temeljnih problemov pri urejanju zaščite slovenske narodne skupnosti pred nasilno germanizacijo.

Neurejenost razmer v dvojezičnem šolstvu dokazujejo naslednja pojavi:

● Od 96 dvojezičnih ljudskih šol na Južnem Koroškem 17 šol nima k pouku slovenščine prijavljenega nobenega učenca.

● K pouku slovenščine je zaradi neugodnih razmer prijavljenih manj kot 15 % od vseh v dvojezičnih šolah vpisanih otrok.

Ze ob površnem pregledu dvojezičnega šolstva na Južnem Koroškem lahko brez oklevanja trdimo, da koroške in avstrijske oblasti tudi na področju šolstva močno odstopajo od zdravega evropskega regionalizma.

TELEVIZIJSKI PROGRAM

Avstrijske oblasti slovenski narodni skupnosti niso omogočile, da bi lahko sprejemala televizijski spored v materinščini. Tudi na tem področju avstrijska praksa bistveno odstopa od načel, ki jih vsebuje resolucija, sprejeta leta 1972 v Strassburgu.

Prav tako avstrijska regionalna politika zavira transnacionalno gospodarsko sodelovanje, ki bi bilo v korist slovenski narodni skupnosti. Jasno je prišlo to do izraza, ko podjetje „Gorenje“ iz Velenja ni smelo postaviti tovarne v Pliberku, čeprav druge inozemske firme to lahko delajo.

Silvo Devetak (Teorija in praksa, 1974, letnik XI, UDK 3; 11-12) pravi: „Manjšine bi bile v diskriminiranem položaju, če jim ne bi bila dana možnost, da same presojajo, ali nek ukrep koristi njihovu razvoju, utrjuje njihove pravice ali pa jih slabši. Zato lahko govorimo o celovitem sistemu pravic in varstev manjšin pred diskriminacijo le tedaj, če je v sistemu dana možnost, da manjšine same izražajo svoje mnenje in sodelujejo pri sprejemanju določil za njihov napredek.“

Razmere na Koroškem jasno kažejo, da Avstrija na dvojezičnem ozemlju ne izvaja take regionalne politike, ki bi koristila tam živečemu prebivalstvu. Zakaj potem avstrijski politiki in strokovnjaki na znanstvenih in političnih posvetovanjih podpirajo in zagovarjajo demokratičen in napreden regionalizem? Kajti s svojimi dejanji samo zavajajo mednarodno in domačo javnost.

Na Koroškem transnacionalno sodelovanje zavira podcenjevanje funkcije manjšine. Zaradi nerazumevanja vsebine tega problema ima zapostavljene manjšine za posledico zaviranje gospodarskega razvoja. Zlasti pa škoduje transnacionalnemu sodelovanju z Jugoslavijo in Slovenijo. Popolno nepoznavanje ali nerazumevanje vloge in funkcije slovenske manjšine v regionalnem povezovanju s Slovenijo so pokazali avstrijski predstavniki tudi na simpoziju „Meje presegajoča regionalna politika“, ki je bil leta 1971 v Celovcu.

Konflikti med manjšinami in večinskimi narodi v obmejnih regijah ob odprti meji zaradi mednarodne prometno geografske pomembnosti ne ovirajo več samo gospodarskega in družbenega razvoja prizadete manjšine in večinskega naroda obmejnega dežela, marveč kvarno vplivajo tudi na gospodarski in družbeni razvoj v vseh tistih deželah in državah, ki so soodvisne od normalnega pretakanja njihovega blaga in prebivalstva prek obmejnih regij ob odprtih evropskih mejah.

Manjšine morajo torej biti dejavni sodelovalci, spoznavanja in zbljevanja.

DOMISLICE

- Vsakdo vidi, kako izgleda, vendar jih le malo ve, kaj si.
- Izjeme niso vselej potrdilo starih pravil; lahko bi bile tudi glasniki nekega novega pravila.
- Preprički ne bi tako dolgo trajali, če bi bila kriva le ena stran.
- Naš svet je utrjen od sovraštva.
- Tuj jezik se bolje nauči v kuhinji kot v šolski klopi.
- Moj pesimizem je samo ena oblika optimizma.
- Vsi mrtvi so enako dobri in na vsakem grobu lahko vzcveti roža.
- Ljudje občudujejo talent, hrabrost, dobroto, velike naloge in velike preizkušnje ne cenijo pa ničesar razen denarja.
- Ni ga položaja, v katerem bi bila skrita tajna vrata izhoda.
- Bolje je sploh ne razmišljati, kot ne razmišljati dovolj.

ma sem doma,“ je rekla, „postavila bom gramofon na stol poleg okna. Znaš plesati? Zelo preprosto je, valček je to, glej me — tam, tam onstran.“

Kasneje se je njena mati hotela seznaniti z mojo babico, midva pa sva odhitela po zavitih stopnicah, ki so vodile na teraso. Indijanskega tabora ni bilo več — vse je izginilo. Terasa je bila skrbno očiščena in polna cvetja. Koliko svetleje je bilo vse videti, obzorje kot da se je razširilo, bleščeča kupola katedrale naju je kar zaslepila s svojim bleskom. Zdelo se nama je, da se ljudje premikajo kot marionete ali akro-

VASCO PRATOLINI

Školjka

bati. „Je res, da se tam zgoraj vidi Arno prav do morja?“ „Ne vem,“ sem rekel, „nikoli se še nisem povzpel tja gor in nisem še bil na morju.“

Tistega dne je bila oblečena v belo obleko s številnimi volančki in lepimi modrimi trakovi. Naredila je nekaj valčkovih korakov, se zavrtela, obleka se je visoko dvignila, naglo jo je popravila in počepnila ter z obema rokama objela kolena. „Kaj res ne znaš plesati? To je, kot da letiš. Si ne želiš leteti? Posebej če še nisi videl morja. Imam veliko zbirko školjk vseh barv, v njih slišiš šum valov in vihar. Toda pokažem jih samo listemu, ki mi ugaja. Lahko ti pokažem zajčke, bi jih rad videl?“ Govorila

je tako, kot govorijo vse bogate in razvajene deklice, in nikoli ni počakala na odgovor. To me je plašilo in privlačilo, vse obenem. Pobral sem kamen. „Pazi,“ sem vzkliknil. Kamen se je izgubil daleč nad strehami. Skomignila je z rameni, si pogladila lase in odprla vrata malega hlevčka za zajčke. Pet malih zajčkov je imelo belo liso na vratu, bili so pa sivi in rjavi. Vzela je enega in rekla: „To je Georgette. Tisti tam je njen mož, to so pa otroci.“ „Kako je ime možu?“ — „Mož! Kako bi le naj imel svoje lastno ime?“ Zaprla je vrata, in kot da se je sedaj spomnila moje umetelnosti: „Lepo bi bilo, če bi znal meriti. Na primer bi lahko vrgel kamen tja dol v tisto podstrešno okno?“ Uspelo mi je. Okno je bilo zaprto in razletelo se je v drobce.

Pobegnili sva s terase. Na stopnicah me je spustila predse, in ko sem jo prehiteval, me je z obema rokama prijala za glavo in poljubila na usta, še preden sem se lahko znašel in spregovoril. Pustila me je in pobegnila po stopnicah v salon, kjer je njena mati pravkar nekaj naročila moji babici glede posla, ki bi ga naj opravila za njo. Kmalu potem me je pospremila do vrat in mi za hrbtom obeh žensk rekla: „Imam zelene oči, si opazil?“ Vprašala je to s tistim ponosnim načinom z drobnim prizvokom ironije.

Še tisti večer, mlekari je že odšel, zadnje lastovke so cvrkutale, sklanjal sem se nad knjigo, se je spustila od zgoraj na mojo okensko polico košarica. V njej je bil majhen paket. Odprl sem ga in našel školjko. Potegnila je košarico in izginila z okna. Školjka je bila modra in bela s prelepim sijajem. Prislonil sem jo k ušesu in zaslišal šumenje morja.

2. trnovski smučarski maraton dobro uspel

Na področju Črnega vrha nad Idrijo, se je v nedeljo 23. marca pod častnim predsvetstvom generalpolkovnika Staneta Poločarja-Lazarja, nekdanjega komandanta IX. Korpusa NOV, odvijal II. trnovski smučarski maraton. Posebnost te 30 km dolge tekaške steze je, da je speljana po poteh, kjer so med NOB hodile slavne enote IX. Korpusa. Letošnjega maratonskega teka se je udeležilo osemsto smučarjev tekačev, med njimi tudi slovenski zamejski smučarji iz Italije in Avstrije. Med slednjimi je bilo tudi pet slovenskih smučarjev z Roža, ki so vsi premagali to 30 km dolgo progo. Letošnji trnovski maraton je bil posvečen 30. obletnici osvoboditve Jugoslavije, 30. obletnici parti-zanskega smučarskega tekmovanja v Cerknem in tridesetletnici telesne kulture SFRJ. Letošnji trnovski maraton je imel že mednarodno obeležje in je bil glede števila udeležbe ena največjih smučarsko-tekaških prireditelj v Jugoslaviji. Ogromna udeležba na II. trnovskem maratonu potrjuje, da postaja smučarski tek vedno popularnejši tudi kot športna panoga, kar je seveda izrednega pomena za rekreacijo in telesno vzgojo delovnih ljudi.

Kot smo že omenili, je tekaška steza dolga 30 kilometrov. Vije se po slikoviti črnovrški planoti. Proga ni zahtevna, tako da se je lahko poslužujejo tekači obeh spolov ter stari in mladi. Višinska razlika med najnižjo (670 m) in najvišjo točko (760 m) znaša okrog 90 metrov.

Naši fantje, ki so s smučmi pretekli to progo, so bili silno navdušeni, ne samo nad brezhibno organizacijo, marveč tudi nad izredno dobro izpeljano tekaško stezo, ki se v obliki kače vije po zanimivi in slikoviti črnovrški planoti. Sklenili so, da se bodo trnovskega maratona udeležili tudi prihodnjic in da bodo zanj navdušili še druge tovariše, tako da bo število slovenskih tekačev s koroške še večje.

Nevarnost brezposelnosti

Pred nedavnim smo zvedeli, da bodo zaradi znane tovarne za čevlje Neuner v Celovcu, v kateri je zaposlenih okrog 500 delavcev in nameščencev. Pred dnevi pa smo tudi zvedeli, da so v znani tovarni za izdelovanje strojev Zimmer v Celovcu odpustili 30 delavcev in 10 nameščencev, nadaljnjih 50 nameščencev pa so naredili ponudbo spremembe delovnega razmerja. Konkretno bi se temu reklo, da je trenutno delovno razmerje ukinjeno in da so uvedli novo delovno razmerje s skrajšanim delovnim časom za nedoločen čas. Tovarna za izdelavo strojev Zimmer ima zaposlenih okrog 700 ljudi. Značilno za to tovarno je, da izvažajo skoro vse svoje izdelke v inozemstvo. Vedno močnejša konkurenca na svetovnem trgu in s tem v zvezi večja ponudba, sta vzrok, da je vedno manj naročil, kar pomeni da že primanjkuje dela. Tovarna Zimmer se skuša iz tega neprijetnega položaja rešiti s tem, da je podvzela zgoraj omenjene korake. Lastnik podjetja Johann Zimmer je izjavil, da je zaradi vedno manjših naročil prisiljen obdržati samo toliko ljudi, da bo zadostil potrebam naročil.

Dom v Tinjah vabi na

Tečaj

PRIPRAVA NA ZAKON

Tečaj za zaročence ter dekleta in fante od 18. leta naprej, ki bo od petka 4. aprila ob 18.00 uri do nedelje 6. aprila ob 14.00 uri

Seminar

MLADINA PRED IZBIRO

v soboto 5. aprila 1975 od 9.00 do 16.00 ure.

Predavajo: Dr. Edwin Dobernig ali dr. Josef Gründler, inšpektor Rudi Vouk, dr. Adolf Pogatschnig ali inž. Derbuch

Vodja razgovorov: inž. Blaž Singer, dr. Matevž Grlic

Prispevek: za seminar šil. 20.—; za kosilo in malico šil. 60.—

vestnik

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

SOBOTA, 29. 3. 6.00 Jutranja telovadba — 8.05 Družinski obzornik — 9.00 V žarišču — 10.30 Lepa domovina — 11.05 Zeleni magazin — 13.30 Velikonočna legenda — 14.00 Voščila — 15.30 Postne pesmi — 16.00 Servis — 17.10 Pestro sobotna popoldne — 18.15 Sveže zaigrano — 18.30 „Velika noč pri sosedih“ — 20.10 Vaša številka, prosim! — 22.10 Šport — 22.20 Plesna glasba po naročilu.

NEDELJA, 30. 3. 6.10 Igra na orgle — 8.15 Kaj je novega? — 9.00 Prominenca in njih priljubljene melodije — 10.30 Radijska pripovedka — 11.00 Dopoldanski koncert — 13.15 Iz mestnega gledališča — 13.45 Iz domovine — 14.30 Voščila — 16.00 „Helena“. Radijska igra — 17.05 Veselite se življenja — 18.15 Liturgično petje srbske cerkve — 19.00 Šport — 19.30 Citra in harmonika — 20.10 Avstrijska rallye — 22.10 Šport.

PONEDELJEK, 31. 3. 6.11 Igra na orgle — 7.40 Veselo jutro — 8.15 Oddaja za starejše ljudi — 9.45 Zabavni koncert — 10.30 Radijska pripovedka — 11.00 Dopoldanski koncert — 13.05 Ljudske višje — 13.45 Iz domovine — 14.30 Glasba za praznik — 15.30 Otroška pravljica — 17.05 Kaj radi slišimo... — 18.00 Deželni razgledi — 18.30 Veselo razpoloženi — 19.00 Šport ob prazniku — 20.10 „Helena“. Radijska igra — 21.10 To so bili še časi radia — 21.30 Udarec za udarcem — 22.10 Šport.

TOREK, 1. 4. 6.00 Jutranja telovadba — 6.55 Dobro jutro na Koroškem — 9.05 Izpoved nekega humorista — 10.00 Zadovoljni z glasbo — 11.05 Iz dežele, za deželo — 14.30 Veselo zaigrano — 14.45 Iz ljudskega življenja — 16.00 „Potovanje v Kotan“ — 16.45 „Poskus pobega“ — 17.10 Avstrijski o Avstriji — 17.56 Oddaja delavske zbornice — 19.45 Glasbena medigra — 20.10 Kaj radi slišimo — 21.10 Pogovor z glavnimi uredniki koroških dnevnikov — 22.10 Šport.

SREDA, 2. 4. 6.00 Jutranja telovadba — 6.55 Dobro jutro na Koroškem — 9.05 Šolska oddaja — 9.30 Ljudska glasba iz Pnzgaua — 10.00 Zadovoljni z glasbo — 11.05 Iz dežele, za deželo — 14.30 Na obisku pri koroških zborih — 15.00 še vedno priljubljeno — 16.00 Za potrošnike — 16.45 „Poskus pobega“ — 17.10 V dunajski kavarni — 17.56 Oddaja kmetijske zbornice — 19.30 Za prijatelja pianin — 20.10 Srečanja — 21.15 Oto in Wolli — 21.30 „Kriminalika“ — 22.10 Šport.

ČETRTEK, 3. 4. 6.00 Jutranja telovadba — 6.55 Dobro jutro na Koroškem — 9.05 Avstrijska ljudska glasba — 10.00 Zadovoljni z glasbo — 11.05 Iz dežele, za deželo — 14.30 Pridite in polje — 14.45 Koroški avtorji — 16.15 Mladinska oddaja — 17.10 Za konec tedna — 17.56 Oddaja združenja industrialcev — 19.07 Novo na področju lahke glasbe — 20.10 Orkestrski koncert — 21.30 „Raj za majhnimi napakami“ — 22.10 Šport.

PETEK, 4. 4. 6.00 Jutranja telovadba — 6.55 Dobro jutro na Koroškem — 9.05 Šolska oddaja — 9.30 Avstrijska ljudska glasba — 10.00 Zadovoljni z glasbo — 11.05 Iz dežele, za deželo — 14.30 Pridite in polje — 14.45 Koroški avtorji — 16.15 Mladinska oddaja — 17.10 Za konec tedna — 17.56 Oddaja združenja industrialcev — 19.07 Novo na področju lahke glasbe — 20.10 Orkestrski koncert — 21.30 „Raj za majhnimi napakami“ — 22.10 Šport.

SLOVENSKE ODDAJE

SOBOTA, 29. 3. 9.45 Imago pietatis v št. Lipšu.

NEDELJA, 30. 3. 7.05 Duhovni nagovor — Kristus je vstal.

PONEDELJEK, 31. 3. 7.05 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

TOREK, 1. 4. 9.30 Zborovska glasba — 13.45 Celovski radijski dnevnik — šport — Vrtljak popevk.

SREDA, 2. 4. 13.45 Celovski radijski dnevnik — Minute z... — Cerkev in svet.

ČETRTEK, 3. 4. 13.45 Celovski radijski dnevnik — Družinski magazin.

PETEK, 4. 4. 13.45 Celovski radijski dnevnik — Melodije za razvedrilo.

RADIO LJUBLJANA

SOBOTA, 29. 3. 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pionirski tehnik — 9.35 Naš Plesni orkester ima besedo — 10.15 Sedem dni po radiu — 11.15 Z nami doma in na poti — 12.40 Ob bistrem potoku — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji — 15.30 Glasbeni intermezzo — 15.40 „Vrtljak“ — 16.45 Listi iz albuma lahke glasbe — 17.20 Gremo v kino — 18.20 Dobimo se ob isti uri — 19.40 Z ansambli Boruta Lesjaka — 20.00 Spoznavajmo svet in domovino — 21.15 Za prijetno razvedrilo — 21.30 Oddaja za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

NEDELJA, 30. 3. 6.50 Danes za vas — 8.07 Veseli tobogan — 9.05 Še pomnite, tovariši... — 10.05 Prvi aplavz — 11.15 Voščila — 11.50 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba — 14.05 Nedeljsko popoldne — 18.05 Radijska igra — 18.34 Vedri zvoki — 19.40 Glasbene razglednice — 20.00 V nedeljo zvečer — 22.20 Serenadni večer — 23.15 V lučeh semaforjev.

PONEDELJEK, 31. 3. 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.20 Izberite pesmico — 9.40 Orkestri in zabavni zbori — 11.15 Z nami doma in na poti — 12.40 S pihalnimi godbami na koncertnem odru — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 Pojo amaterski zbori — 14.50 Voščila — 15.30 Glasbeni intermezzo — 15.45 „Vrtljak“ — 17.20 Koncert po željah poslušalcev — 18.20 Ob lahki glasbi — 19.40 Z ansambli Jožeta Privraka — 20.00 Če bi globus zaigral — 20.30 Operni koncert — 22.20 Popevke jugoslovanskih studiev — 23.15 Za ljubitelje jazz.

TOREK, 1. 4. 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Radijska šola — 9.30

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem! glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt — Celovec, Gasometergasse 10, tel. 32-5-50 — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec — Borovlje.

Majhni vokalni ansambli — 10.15 Promenadni koncert — 11.15 Z nami doma in na poti — 12.40 Po domače — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 Skladbe za mladino — 14.40 Na poti s kitaro — 15.30 Glasbeni intermezzo — 15.45 „Vrtljak“ — 17.20 Zveneča imena — 18.05 V terek nasvidenjel — 18.35 Lahke note — 19.40 Z ansambli Henčka Burkata — 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi — 20.30 Radijska igra — 21.37 Zvočne kaskade — 22.20 Ob petdesetletnici Iva Malca — 23.15 Popevke se vrstijo.

SREDA, 2. 4. 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Nenavadni pogovori — 9.25 Glasba vam pripoveduje — 10.15 Urednikov dnevnik — 11.15 Z nami doma in na poti — 12.40 Od vasi do vasi —

Največja izbira motornih žag, nadomestnih delov, servis za vse fabrikate pri podjetju

Spindelböck

Eisenkappler Straže 14

9141 Eberndorf/Dobriča vas, telefon (0 42 56) 548

Strokovna trgovina in specialna delavnica

13.15 Zabavna glasba — 14.10 Pojo naši operni pevci — 14.30 Voščila — 15.30 Glasbeni intermezzo — 16.45 Zvoki in barve orkestra Norveškega radia — 17.20 Zbor „LIRA“ in APZ Tone Tomšič — 19.40 Z ljubljanskim jazz ansambliom — 20.00 Koncert iz našega studia — 21.35 Lepe melodije — 22.20 S festivalov jazz — 23.15 Melodije jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe.

ČETRTEK, 3. 4. 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Radijska šola — 9.30 Iz glasbenih šol — 11.15 Z nami doma in na poti — 12.40 S pihalnimi godbami — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 Naj narodi pojo — 15.30 Glasbeni intermezzo — 15.45 „Vrtljak“ — 17.20 Iz domačega opernega arhiva — 18.05 Kulturna kronika — 18.35 Z zabavnim orkestrom RTV Ljubljana — 19.40 Z ansambliom Aljaja Sossa — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napoved — 20.00 Literarni večer — 21.40 Lepe melodije — 22.20 Novi tonski posnetki — 23.15 Paleta popevk in plesnih ritmov.

PETEK, 4. 4. 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Radijska šola — 9.30 Jugoslovanska narodna glasba — 10.15 Uganite, pa vam zaigramo po želji — 11.15 Z nami doma in na poti — 12.40 Popevke brez besed — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 Mladina poje — 14.30 Voščila — 15.30 Glasbeni intermezzo — 15.45 „Vrtljak“ — 17.20 Iz koncertov in simfonij — 18.05 Ogledalo našega časa — 18.15 Zvočni signali — 19.40 Z ansambliom Borisa Kovačiča — 20.00 Stop pops 20 — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.20 Besede in zvoki iz logov domačih — 23.15 Jazz pred polnočjo.

AVSTRIJA 1

SOBOTA, 29. 3. 15.20 Koncertna ura — 16.30 Rdeči avtobus — 17.00 Kdo rokovali z nami? — 17.30 Pustolovščine v mavrični deželi — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Heinz Conradsova oddaja — 18.25 Prizma — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Eduard Bäumer. Avstrijski slikar v Kalabriji — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki in kultura — 19.56 Šport — 20.15 Kabaret, kabaret — 21.15 Panoptika — 21.35 Rio Bravo.

NEDELJA, 30. 3. 11.00 Velikonočna maša iz katedrale v Konstanzu — 11.55 Blagoslov: Urbi et orbi — 15.45 Mali Muk. Pripovedka — 17.05 Peter 17.10 Tiger je svoboden — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Klub seniorjev — 18.30 „Ladja mrtvih“ — 19.15 Kratak film — 19.30 Čas v sliki in kultura — 19.50 Šport — 20.15 Slavnostni koncert dunajskih simfonikov — 21.30 Literatura — 22.15 Pozabi ali umri.

PONEDELJEK, 21. 3. 16.00 Princ Bajaja — 17.10 Tiger je na svobodi — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Michael Heltau bere „Kuštroglaške“ — 18.30 Pismo iz Timphuja — 19.30 Čas v sliki in kultura — 19.50 Šport — 20.15 Rumeni slavček — 21.45 Impulzi — 22.45 Poročila.

TOREK, 1. 4. 9.30 Oddaja za predšolsko mladino — 10.00 Ni treba imeti denarja — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Mihael iz Lönneberga — 18.25 Mi — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 STOP! prometni obzornik — 21.00 Festival režiserjev — 23.00 Poročila.

SREDA, 2. 4. 9.30 Oddaja za predšolsko mladino — 10.00 Šolska oddaja — 17.00 Igra s sencami — 17.30 Pinocchio — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Naslednji, prosim! — 18.25 Mi — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Avstrija 1945 — 21.30 Ludwig Van Beethoven. Simfonija št. 6 F-dur op. 68 — 22.05 Poročila.

ČETRTEK, 3. 4. 9.30 Oddaja za predšolsko mladino — 10.00 Šolska oddaja — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Jerome in Isabelle — 18.25 Mi — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Vaš nastop, prosim! — 20.50 Axel Munthe, zdravnik iz San Michela — 22.50 Poročila.

PETEK, 4. 4. 9.30 Oddaja za predšolsko mladino — 10.00 Šolska oddaja — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Družina Kremenčkovih — 18.25 Mi — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Horizonti — 21.00 Cesarska Venera — 23.15 Poročila.

AVSTRIJA 2

SOBOTA, 29. 3. 18.25 „Ob snidenju“, veseloigra — 20.00 Galerija — 20.15 Za ceno med prijatelji — 21.15 Čas v sliki.

NEDELJA, 30. 3. 18.00 Jazz gala — 18.30 Vinetu — 20.15 Fuenteovejuna. Španski film — 21.55 Čas v sliki in šport.

PONEDELJEK, 31. 3. 18.00 Mahalia Jackson — 18.30 Clarence, škilasti lev — 20.15 Modra palača — 21.45 Čas v sliki in šport.

TOREK, 1. 4. 17.55 Uvod v digitalno tehniko — 18.25 Angleščina — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Islandija — uporni otok — 19.45 Mož, ki ni nikogar umoril — 20.00 Stoletje kirurgov — 21.00 Čas v sliki, kultura in šport — 21.30 Ludwig van Beethoven. Klavirska sonata.

JUGOSLAVIJA

SOBOTA, 29. 3. 8.10 Šolska oddaja — 16.35 Madžarski dnevnik — 17.30 Poljski in mestni mišek — 17.45 Barvna risanka — 17.55 Obzornik — 18.10 Na sedmi stezi — 18.40 Mozaik — 18.45 Pota nove Jugoslavije — 19.05 Odločamo — 19.15 Barvna risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.05 Volkovi in ovce — 22.00 Mozaik kratkega filma — Dnevnik.

NEDELJA, 30. 3. 9.00 Poročila — 9.05 Svet v vojni — 9.55 Otroška matineja — 10.45 Odhod štafete mladosti iz Labina — 12.10 Mozaik — 12.15 Kmetijska oddaja — 13.10 Poročila — Nedeljsko popoldne — 16.25 Mozaik za vas — 16.40 Košarka — 18.15 Poročila — 18.20 Propagandna oddaja — 18.25 Vesolje 1999 — 19.15 Barvna risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 19.50 Tedenski gospodarski komentar — 20.05 Ferenc Ferenc — 20.50 Kratak film — 21.05 Korziški gnev — 21.30 športni pregled — 22.05 Dnevnik.

PONEDELJEK, 31. 3. 8.10 Šolska oddaja — 16.35 Madžarski dnevnik — 17.35 Poljski in mestni mišek — 17.45 Barvna risanka — 17.55 Obzornik — 18.10 Na sedmi stezi — 18.40 Mozaik — 18.45 Pota nove Jugoslavije — 19.05 Odločamo — 19.15 Barvna risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.05 Volkovi in ovce — 22.00 Mozaik kratkega filma — Dnevnik.

TOREK, 1. 4. 9.35 Šolska oddaja — 16.35 Madžarski dnevnik — 17.35 Tiktak — 17.50 Spoznavajmo glasbo — 18.05 Obzornik — 18.20 Nikogar ni doma — 18.30 Avtomobil skozi kamera — 18.45 Mozaik — 18.50 Ne prezrite — 19.15 Barvna risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 20.05 Diagonale — 20.55 Barvna propagandna oddaja — 21.00 Brata Lautensack — 21.50 Dnevnik.

SREDA, 2. 4. 8.10 Šolska oddaja — 16.35 Madžarski dnevnik — 17.30 Viking Viki — 17.55 Obzornik — 18.10 Mladi za mlade — 18.40 Mozaik — 18.45 Reportaža — 19.15 Barvna risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 20.05 Čiekin portret — 22.10 Miniature — Dnevnik.

ČETRTEK, 3. 4. 8.10 Šolska oddaja — 16.35 Madžarski dnevnik — 17.25 Kadar kupuješ, se ne odloči prehitro — 17.50 Obzornik — 18.05 Mozaik — 18.10 Vremenski stroj — 19.15 Barvna risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 20.05 17 trenutkov pomladi — 21.15 Kam in kako na odhiti — 21.25 Četrtekovi razgledi — 21.55 Dnevnik — 22.10 Hokey SZ : ZDA.

PETEK, 4. 4. 8.10 Šolska oddaja — 16.35 Madžarski dnevnik — 17.20 Pisani svet — 17.55 Obzornik — 18.10 Glasbena oddaja — 18.40 Mozaik — 18.45 O mladi generaciji — 19.15 Barvna risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 19.50 Tedenski notranjepolitični komentar — 20.05 Ukročena trmoglavka — 22.15 625 — 22.45 Dnevnik.